

การจัดการภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก*

MANAGEMENT THE PANDEMIC CORONAVIRUS DISEASE 2019 IN MAE SOT

SPECIAL ECONOMIC ZONE, TAK PROVINCE

สุธี โนวาง, เอกพร รักความสุข

Sutee Nowang, Eakaporn Rakkwamsuk

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Western University

Corresponding Author E-mail: dan_novang@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาผลกระทบของภาวะวิกฤตจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีต่อการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก 2. การบริหารจัดการการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ 3. ตัวแบบในการจัดการภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการภาวะวิกฤตในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลกระทบของภาวะวิกฤตจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโคโรนา 2019 ในด้านเศรษฐกิจได้รับผลกระทบมากที่สุด รวมถึงด้านสุขภาพ และด้านสังคม 2. การบริหารจัดการมีคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อ โดยดำเนินการตามนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐบาล และปัจจัยความสำเร็จได้มาจากประสานงานของทุกภาคส่วน 3. ตัวแบบในการจัดการในภาวะวิกฤต ได้แก่ 1. องค์การมีการจัดระบบระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีการกำหนดหน้าที่ที่ชัดเจน 2. องค์การมีการวางแผน และการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน และ 3. กระบวนการภายในองค์กร มีการกำหนดรูปแบบการประสานงานภายในองค์กร และประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การจัดการ; ภาวะวิกฤต; โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the impact of the crisis from the spread of the Coronavirus Disease 2019 on the management of the Mae Sot Special Economic Zone, Tak Province 2. To study the management of the spread of the Coronavirus Disease 2019., and 3. To propose a model for managing the crisis of the coronavirus disease 2019 epidemic. This research was qualitative research. Key informants were 25 people who involved in crisis management in Mae Sot Special Economic Zone, Tak Province. The research tools were in-depth interview script and data were analyzed by contextual content.

The results of the research revealed that: 1. The impact of the crisis caused by the epidemic Coronavirus Disease 2019 on the economy was the most affected, including health and social impact. 2. The management had a communicable disease control committee by implementing various government policies and measures and the success factor came from the coordination of all sectors. 3. The models for managing in crisis were: 1. The organization had Organized between departments with clear roles, 2. the organization had clear planning and goal setting, and 3. processes within the organization. there was a form of coordination within the organization and coordination with other relevant organizations.

Keywords: Management; Pandemic; Coronavirus Disease 2019

บทนำ

ประเทศไทยเผชิญกับวิกฤตการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคอุบัติใหม่ โควิด 2019 เกิดเหตุการณ์การระบาดที่เป็นกลุ่มก้อนขนาดใหญ่ ในพื้นที่ที่มีความแออัดและมีการรวมกลุ่มคนจำนวนมาก ทำให้เกิดการแพร่ระบาดได้อย่างรวดเร็วในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ มีการกลายพันธุ์ของเชื้อโควิด 2019 ตั้งแต่สายพันธุ์อื่น เป็นสายพันธุ์ดั้งเดิมที่พบครั้งแรก สายพันธุ์อังกฤษ แอฟริกา เบลต้า และสายพันธุ์โอไมครอน ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่พบการแพร่ระบาดในปัจจุบัน การรับมือการแพร่ระบาด รัฐบาลได้ระดมสรรพกำลัง ความรู้ ความสามารถและทรัพยากรในการจัดการกับวิกฤตครั้งนี้ อาศัยพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ร่วมกับการใช้พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ซึ่งมีศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโควิด 2019 (ศบค.) เป็นกลไกหลักในการบริหารเพื่อแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินให้เป็นอย่างบูรณาการ สอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ ประกอบกับการใช้ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ประเทศไทยสามารถก้าวผ่านสถานการณ์วิกฤตมาได้ในทุกระลอกของการระบาด (กระทรวงสาธารณสุข, 2565)

ประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด 2019 ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2563 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งด้านสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ จากวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด 2019 ที่เกิดขึ้นเขตเศรษฐกิจแม่สอดได้รับผลกระทบจากมาตรการต่าง ๆ ของรัฐอย่างมาก เนื่องจากการปิดด่านพรมแดน ห้ามนำเข้า-ส่งออกสินค้าอย่างเด็ดขาด จึงทำให้การค้าชายแดนหยุดชะงัก ซึ่งการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนเดือนเมษายน พ.ศ. 2565 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 127,152 ล้านบาท ลดลง 10.83% เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปี พ.ศ. 2564 ขณะที่มูลค่าการส่งออก 74,243 ล้านบาท ลดลง 15.68% (จรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์, 2565) ทำให้มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการ พ่อค้า ประชาชน และรัฐต้องขาดรายได้เข้าประเทศ ตลอดจนทำให้ประชาชนลำบากเดือดร้อน ถึงแม้ว่าได้มีการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ มีมาตรการเฝ้าระวัง ปัจจุบันรัฐบาลประกาศให้โรคระบาดโควิด 2019 เป็นโรคพื้นถิ่น (โรงพยาบาลวิชัยเวช, 2565) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากเป็นหนึ่งใน 10 พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทยที่ถือเป็นจุดเริ่มต้นของนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่ในรูปแบบของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่รัฐบาลได้มีการผลักดันการจัดตั้งมาอย่างยาวนาน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น ซึ่งสามารถเชื่อมโยงมาจากสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และเป็นพื้นที่ที่เป็นฐานการค้าชายแดน โดยมีด้านศุลกากรที่มีความสำคัญและมีมูลค่าการค้าชายแดนสูงสุดในบรรดากลุ่มจังหวัดที่มีการค้าชายแดนกับเมียนมาร์ โดยการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมที่สุด รัฐบาลที่ได้ออกประกาศกำหนดให้มีพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในประเทศในช่วงต้นปี พ.ศ. 2558 โดยมีเป้าหมายหรือจุดเน้นการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากให้เป็นศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าระหว่างประเทศและเครือข่ายอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น จึงมีความพยายามของคนในพื้นที่ผลักดันให้เป็นเขตปกครองพิเศษ และรัฐได้กำหนดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีมูลค่ามากที่สุดของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

ที่ผ่านมาเศรษฐกิจในพื้นที่แม่สอดได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีแรงงานต่างด้าวจำนวนมาก ความสำคัญของแรงงานกลุ่ม Unskilled ในส่วนของอุตสาหกรรมมีความได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิต มีทำเลที่ตั้งที่เป็นโอกาสขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่ม GMS และกลุ่มเอเชียใต้ เชื่อมโยงเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตก (EWEC) เป็นเมืองศูนย์กลาง 2 ทวีป ACMECS และ BIMSTEC มีทรัพยากรที่หลากหลาย สาเหตุหรือความจำเป็นในการใช้แรงงานสัญชาติเมียนมาของผู้ประกอบการในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เกิดจากการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่โดยเฉพาะแรงงานไร้ฝีมือ ซึ่งแรงงานไทยไม่ทำเนื่องจากเป็นงานที่สกปรก ยากและมีความเสี่ยง ประกอบกับแรงงานเมียนมามีความขยัน อดทน ไม่เกี่ยงงานและมีความรับผิดชอบในงานมากกว่าแรงงานไทย กระบวนการเคลื่อนย้ายแรงงานสัญชาติเมียนมาเพื่อเข้ามาทำงานในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ส่วนใหญ่มาจากตัดสินใจร่วมกันระหว่างคน

ในครอบครัวและตัวแรงงานเอง โดยเดินทางมาทำงานคนเดียว และมีนายหน้าจัดหางานนำพาเข้ามาหรือเดินทางเข้ามาเองด้วยวิธีการผ่านด่านชั่วคราว หรือด่านถาวรโดยใช้ใบผ่านด่านชั่วคราว และลักลอบอยู่ต่อเพื่อทำงาน ซึ่งแรงงานสัญชาติเมียนมาในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ได้รับการปฏิบัติตามสภาพการจ้างงานที่กฎหมายกำหนดไว้ในบางครั้งหรือไม่สม่ำเสมอเท่าที่นั้น และได้รับการปฏิบัติตามสิทธิแรงงานข้ามชาติไม่สม่ำเสมอหรือบางครั้งเช่นกัน และรูปแบบและวิธีการจัดการแรงงานต่างด้าวสำหรับในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากที่เหมาะสม ควรมีการนำเข้าแรงงานเข้ามาทำงานแบบไปเช้า-เย็นกลับ และนำเข้ามาทำงานตามฤดูกาล มีการอนุญาตให้นายจ้างนำพาลูกจ้างมาขึ้นทะเบียนเป็นแรงงานที่ถูกกฎหมาย โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการจำกัดพื้นที่ในการทำงานและระยะเวลาที่แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานที่อื่นหรือเปลี่ยนงานใหม่ในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ และการอนุญาตให้แรงงานทำงานในภาคอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นได้ (กาญจนาณัฐ ธรรมชน, 2554) หากแต่การจัดการปัญหาในพื้นที่นั้น ท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง แต่ต้องรอการดำเนินการจากหน่วยราชการส่วนกลาง หรือส่วนภูมิภาค จึงทำให้เกิดปัญหาด้านสังคมประชากรแฝง แรงงาน ด้านสาธารณสุขโรค สิ่งแวดล้อม การศึกษา การสาธารณสุขและอื่น ๆ ที่ต้องได้รับดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งการรับมือจากผลกระทบของภาวะวิกฤตจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความสำคัญของการบริหารจัดการที่ดีในพื้นที่ที่มีแพร่กระจายของเชื้อโรคได้ง่าย มีความยากลำบากในการบริหารจัดการ ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งนโยบายของรัฐที่มีมาตรการบริหารจัดการสถานการณ์โรคโคโรนา 2019 ครอบคลุมในทุกมิติ ควบคู่ไปกับการศึกษาตัวแบบในการจัดการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วน โดยผู้วิจัยคาดหวังว่า การศึกษาดังกล่าวจะทำให้เกิดคุณค่า และประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของภาวะวิกฤตจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีต่อการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการในการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาตัวแบบในการจัดการในภาวะวิกฤตในการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการค้นหาข้อมูลแล้วนำมาสังเคราะห์เป็นต้นแบบ หรือรูปแบบที่เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา จากการเก็บข้อมูลผ่านทางแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารต่าง ๆ รวมถึงการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคลในพื้นที่สำรวจภาคสนาม เพื่อสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษระดับพื้นที่ในจังหวัดตาก โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์แนวคิด เพื่อนำคำตอบที่ตรงประเด็นคำถามมาสรุปผลการวิจัย รวมถึงศึกษาข้อมูลประเภทเอกสารจากโครงสร้างการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการภาวะวิกฤตในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 25 คน ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีจำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จำนวน 6 คน และกลุ่มนักธุรกิจหนี้อประชาชนในเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 14 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการวิจัย รวมทั้งจะได้มีการนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว ไปดำเนินการทดลองสัมภาษณ์กับบุคคลที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย หรือผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อที่จะนำสภาพปัญหา หรือข้อบกพร่องของแบบสัมภาษณ์ไปดำเนินการปรับปรุงครั้งสุดท้าย ก่อนที่จะนำไปใช้ในการดำเนินกระบวนการสัมภาษณ์จริง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ อันมีผลต่อการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปใช้ในกระบวนการประมวลผลข้อมูลต่อไป ซึ่งผู้วิจัยศึกษาและทำการตรวจสอบแบบสามเส้า ตรวจสอบความสมบูรณ์และความครบถ้วนของข้อมูลให้แน่ใจว่า เป็นคำตอบครอบคลุมวัตถุประสงค์ของงานวิจัย มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผู้ศึกษาได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งได้ให้แนวคิดและข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงจนสำเร็จลุล่วง และได้แบบสัมภาษณ์ที่มีความเที่ยงตรง และมีคุณภาพตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เวลาเก็บข้อมูลในพื้นที่ด้วยตนเองเพื่อสร้างความคุ้นเคย และทราบถึงสภาพจริงของพื้นที่วิจัย ทำความเข้าใจความรู้ และความคิดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสนทนา

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสังเกตจากสภาพจริง และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยมีการเตรียมการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน พร้อมทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ และประเด็นที่จะสัมภาษณ์พร้อมทั้งนัดวันเวลาสถานที่ที่จะให้สัมภาษณ์ ซึ่งวันสัมภาษณ์ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ของการขอสัมภาษณ์อีกครั้ง ก่อนสัมภาษณ์ได้ขออนุญาตบันทึกภาพ และคำสัมภาษณ์ด้วยเทปบันทึกเสียง จากนั้นจึงดำเนินการสัมภาษณ์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามอย่างอิสระ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงสรุปข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเทปสัมภาษณ์ จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับและเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่สมบูรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบตามจำนวนที่กำหนด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยการนำเข้าสู่ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากเอกสาร และข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป โดยใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย ด้วยวิธีตีความสร้างข้อสรุป จากข้อมูลรูปแบบหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น และลงมือสร้างข้อสรุป และวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด ๆ ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันไป โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายการวิจัย ด้วยวิธีการพรรณนา ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทันทีที่เก็บข้อมูลจากสนามได้จำนวนหนึ่ง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะแรกนี้ ผู้วิจัยใช้เป็นตัวกำหนดทิศทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งต่อไป และใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุง หรือกำหนดประเด็นคำถามย่อยขึ้นใหม่ โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมกัน

ผลการวิจัย

1. ผลกระทบของภาวะวิกฤตจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโคโรนา 2019 ที่มีต่อการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า ด้านเศรษฐกิจ ได้รับผลกระทบมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสุขภาพ และด้านสังคม และการบริหารจัดการสถานการณ์ และการช่วยเหลือของรัฐในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลได้ออกมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโรคฯ

2. การบริหารจัดการเมืองคัมภีร์สำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ เนื่องจากเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงประเทศไทยกับเมียนมาร์ ซึ่งการค้าชายแดนที่มีมูลค่าสูงที่สุดในภาคเหนือ ในการแพร่ระบาดในครั้งนี้ มีคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย-เมียนมาร์ หรือ RBC และมีคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นเมียนมาร์-ไทย หรือ TBC ที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างไทยและเมียนมาร์ และมีคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัด นำโดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน รวมถึงส่วนราชการหัวหน้าส่วนระดับจังหวัด

รวมถึงทางฝ่ายปกครองของอำเภอ และหน่วยงานต่าง ๆ มีการประชุมสรุปแนวทางการแก้ไขปัญหา ตามคำสั่งคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัดทุกสัปดาห์ ทำให้การบริหารจัดการในเรื่องของการค้าขายแดนสามารถดำเนินการต่อไปได้ โดยมีมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมการแพร่ระบาด มีมาตรการดูแลและเฝ้าระวังผลกระทบจากโรคโควิด เช่น โครงการเราชนะ คนละครึ่ง เรารักกัน เราเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น เพื่อช่วยเหลือดูแลค่าครองชีพของประชาชน ส่วนมาตรการโดยตรงเป็นเรื่องของการขนส่งสินค้าข้ามแดน หลังจากเปิดประเทศให้รถสินค้าเข้าได้ มีการออกคำสั่งให้ทางอำเภอ ร่วมกับ เจ้าหน้าที่ทหาร โดยให้ใช้มาตรการเกี่ยวกับรถสินค้าที่ข้ามเข้ามาส่งสินค้าในประเทศไทย หรือว่ามารับสินค้าจากประเทศไทยกลับไปประเทศพม่าอย่างเคร่งครัด ส่วนอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า มีหน้าที่กำหนดแนวทางการใช้อำนาจหน้าที่ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ คณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษฯ มีอำนาจในการวางนโยบายการบริหารงานภายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษฯ และมีอำนาจการประสานงานภายนอก เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มสอง คือ หน่วยจัดการ ได้แก่ ผู้ว่าการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษฯ และทีมงาน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด และปัจจัยความสำเร็จได้มาจากการประสานงานของทุกภาคส่วน เป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการในภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อโรคในครั้งนี้

3. ตัวแบบในการจัดการในภาวะวิกฤตฯ ได้แก่ 1. องค์การมีการจัดระบบระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีการกำหนดหน้าที่ที่ชัดเจน มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน โดยมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยมากขึ้น 2. องค์การมีการวางแผน และการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยกำหนดเป้าหมายให้มีการบริหารงานในลักษณะคณะกรรมการ ที่มาจากผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และให้มีที่ปรึกษาที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเข้ามาช่วย หรือคอยให้คำแนะนำ ทำให้สามารถประเมินสถานการณ์ล่วงหน้าได้ 3. กระบวนการภายในองค์การ มีการกำหนดรูปแบบการประสานงาน โดยมีแบ่งเป็นการประสานงานภายใน คือ ระบบกลไกการประสานงานภายในองค์กร และระบบกลไกการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกำหนดแนวทางให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ถือปฏิบัติ รวมถึงกำกับดูแลติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ซึ่งภายหลังจากการแพร่ระบาด รูปแบบการประสานงานในหน่วยงานเปลี่ยนไป เช่น การเดินทางไปประชุมไม่ว่าจะเป็นที่กระทรวงมหาดไทย หรือหน่วยงานต่าง ๆ จากที่ต้องเสียเวลาเดินทางก็เปลี่ยนมาเป็นการประชุมออนไลน์แทน ทำให้สะดวก ประหยัดเวลา และประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปได้มาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลกระทบของภาวะวิกฤตจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโคโรนา 2019 ที่มีต่อการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก ในด้านเศรษฐกิจ ได้รับผลกระทบมากที่สุด เนื่องจาก การทำธุรกิจ การการนำเข้าหรือส่งออกสินค้า การค้าขายชะงัก รongลงมา คือ ด้านสุขภาพ ส่งผลกระทบด้านลบต่อการพัฒนาระบบสุขภาพ การอุปโภคบริโภคที่ลดลง ซึ่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพของประชาชน และด้านสังคม ผู้หารายได้หลักในครอบครัวของกลุ่มเปราะบาง มักเป็นกลุ่มแรก ๆ ที่ถูกระบบรุนแรงในแง่การสูญเสียรายได้ ทั้งจากการถูกเลิกจ้าง ทำให้ไม่มีเงินจ่ายค่าที่อยู่อาศัย ทำให้บางส่วนต้องกลายมาเป็นคนไร้บ้าน นักเรียนไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของกิริยา กุลกลการ และคณะ (2563) ได้ศึกษาผลกระทบของ COVID-19 ต่อการส่งเสริมการมีงานทำ พบว่า การระบาดของโรคโคโรนา 2019 บางพื้นที่ที่มีแรงงานต่างด้าวว่างงานเป็นจำนวนมาก ขณะที่บางพื้นที่ขาดแคลนแรงงาน รวมถึงยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Korakod et al. (2021) พบว่า ผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวและการส่งออกหายไประยะหนึ่ง ซึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวและการส่งออก เป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศ ผู้ประกอบการรายย่อยขาดเงินทุนและประชาชนขาดกำลังซื้อ ต้องจัดการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน พลิกฟื้นประเทศให้เข้มแข็งตามยุทธศาสตร์ชาติ และสร้างรากฐานที่มั่นคงด้วยการเปลี่ยนวิกฤตโคโรนา 2019 ให้เป็นโอกาส สร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชนควบคู่ไปด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และอมเรศ กลิ่นบัวแก้ว (2564) พบว่า แนวการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ที่ถูกปรับใช้กับระบบการศึกษาไทย แบบ New Normal กลายเป็นกระบวนการจัดการศึกษาลักษณะใหม่ และจะกลายเป็นรูปแบบการศึกษาทางเลือกในอนาคต ส่วนการบริหารจัดการสถานการณ์และการช่วยเหลือของรัฐในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้รับการช่วยเหลือจากที่รัฐบาลที่มีการออกมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโรคฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา พละศักดิ์ (2564) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน คือ ความตั้งใจต่อการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และการรับรู้ความสามารถของตนในการป้องกันและควบคุมโรค ทำให้สามารถเพิ่มศักยภาพในการจัดการภาวะวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในเขตเมืองจังหวัดศรีสะเกษได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. การบริหารจัดการในภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโคโรนา 2019 ในเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า มีองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเนื่องจาก 1. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด เป็นพื้นที่ที่มีโอกาสสามารถเชื่อมโยงเมียวดี และเมืองสำคัญของเมียนมาร์ ในด้านการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ อำเภอแม่สอด เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงประเทศไทยกับเมียนมาร์ การค้าขายแดนผ่านด่านศุลกากรแม่สอด มีมูลค่าสูง

ที่สุดในภาคเหนือ ซึ่งการบริหารจัดการในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโรคนั้น มีคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย-เมียนมาร์ หรือ RBC และมีคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นเมียนมาร์-ไทย หรือ TBC ที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างไทยและเมียนมาร์ และมีคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัด นำโดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน รวมถึงส่วนราชการ หัวหน้าส่วนระดับจังหวัด เช่น นายแพทย์ ทหาร ตำรวจ ทหาร รวมถึงทางฝ่ายปกครองของอำเภอ และหน่วยงานต่าง ๆ มีการประชุมสรุปกันแนวทางการแก้ไขปัญหา ตามคำสั่งคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัดทุกสัปดาห์ ทำให้การบริหารจัดการในเรื่องของการค้าชายแดนสามารถดำเนินการต่อไปได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปกรณ อุดมธนะสารสกุล (2565) พบว่า ปัจจัยนโยบายรัฐบาลและการจัดการภาวะวิกฤต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่การดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคบริการในช่วงวิกฤตของโรคระบาดโควิด 2019 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในช่วงวิกฤตจากการแพร่ระบาดของโควิด 2019 SMEs ต้องการการสนับสนุนและการช่วยเหลือจากภาครัฐ รัฐบาลจำเป็นต้องมีนโยบายที่ชัดเจนและเร่งด่วนสำหรับ SMEs ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาด รวมถึงต้องเตรียมแผนงานเพื่อคาดการณ์ผลกระทบของ โควิด 2019 ที่ยังไม่สิ้นสุดลง อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า มีหน้าที่กำหนดแนวทางการใช้อำนาจหน้าที่ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ คณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษฯ มีอำนาจในการวางแผนนโยบายการบริหารงานภายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และมีอำนาจการประสานงานภายนอก เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มสอง คือ หน่วยจัดการได้แก่ ผู้ว่าการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษฯ และทีมงาน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของสิรินพรรณ สุขโยพพันธ์ (2560) ศึกษาต้นแบบการบริหารจัดการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก พบว่า โครงสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษจีนมาเลเซีย และฟิลิปปินส์ พบว่า โครงสร้างองค์กรเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เป็นทั้งภาครัฐทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด ภาครัฐทำหน้าที่เป็นผู้กำกับโดยเป็นผู้วางแผนจัดทำนโยบาย และภาครัฐทำหน้าที่เป็นผู้จัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีกฎหมายรับรองซึ่งมีความสำเร็จในบางกลุ่มธุรกิจ ปัจจัยความสำเร็จได้มาจากประสานงานของทุกภาคส่วน เป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการในภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อโรคฯ ในครั้งนี้

3. ตัวแบบในการจัดการในภาวะวิกฤตฯ ได้แก่ 1. องค์การมีการจัดระบบระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีการกำหนดหน้าที่ที่ชัดเจน มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน โดยมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา พละศักดิ์ (2564) รูปแบบการจัดการภาวะวิกฤตโรคติดต่อไวรัสโควิด 2019 ในเขตเมือง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า รูปแบบการจัดการของจังหวัดศรีสะเกษนั้น มีคณะกรรมการดำเนินงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน การประสานงานและสร้างภาคีเครือข่าย การสื่อสารและถ่ายทอดองค์ความรู้ความเข้าใจ

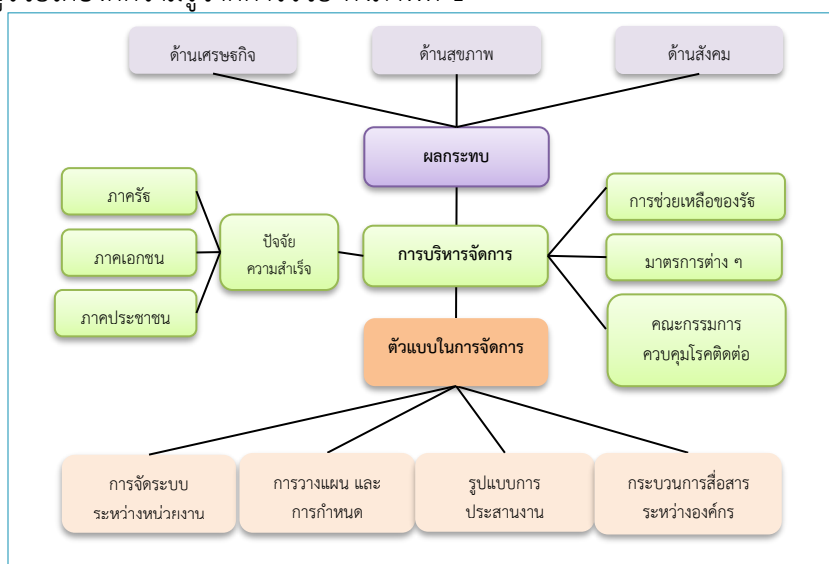
เรื่อง โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แก่ประชาชน มีมาตรการการบังคับใช้กฎหมายที่เคร่งครัด การให้การสนับสนุนแบบบูรณาการของทุกหน่วยงาน การสื่อสารข้อมูลที่ต้อง สร้างความตระหนักและความรับผิดชอบร่วม ปรับระบบบริการเพื่อรองรับสถานการณ์ และมีการเพิ่มศักยภาพในการดูแลตนเองให้ประชาชน 2. องค์การมีการวางแผน และการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยกำหนดเป้าหมายให้มีการบริหารงานในลักษณะคณะกรรมการ ที่มาจากผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และให้มีที่ปรึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเข้ามาช่วย หรือคอยให้คำแนะนำ ทำให้สามารถประเมินสถานการณ์ล่วงหน้าได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีดา กลิ่นเทศ (2564) ศึกษาการจัดการของภาครัฐในสภาวะวิกฤตกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ภาครัฐไม่ได้มีแผนงานอย่างเป็นระบบในการจัดการ เนื่องจากรัฐได้จัดตั้งองค์กรเพื่อบริหารตามสถานการณ์ โดยการประกาศภาวะฉุกเฉิน และตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อการควบคุมการระบาดของโรค ในการบริหารกำลังบุคลากร งบประมาณและเครื่องมือทางการแพทย์ 3. กระบวนการภายในองค์กร มีการกำหนดรูปแบบการประสานงาน โดยมีแบ่งเป็นการประสานงานภายใน คือ ระบบกลไกการประสานงานภายในองค์กร และระบบกลไกการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกำหนดแนวทางให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ถือปฏิบัติ รวมถึงกำกับดูแล ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ซึ่งภายหลังจากการแพร่ระบาด รูปแบบการประสานงานในหน่วยงานเปลี่ยนไป เช่น การเดินทางไปประชุมไม่ว่าจะเป็นที่กระทรวงมหาดไทย หรือหน่วยงานต่าง ๆ จากที่ต้องเสียเวลาเดินทางก็เปลี่ยนมาเป็นการประชุมออนไลน์แทน ทำให้สะดวก ประหยัดเวลา และประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปได้มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีดา กลิ่นเทศ (2564) ศึกษาการจัดการของภาครัฐในสภาวะวิกฤตกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนเข้าไปบริหารจัดการองค์กร เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคมนั้น เป็นแนวทางการจัดการสาธารณะแนวใหม่ การนำการมีส่วนร่วมของประชาชนมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการของรัฐในสภาวะวิกฤต ทำให้เกิดความร่วมมือขององค์กรธุรกิจเอกชน อาสาสมัคร จิตอาสา องค์กรทางศาสนาและประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ประชารัฐของรัฐบาล ทำให้การระบาดของโรคลดลง ประชาชนปลอดภัยและเป็นที่ชื่นชมของนานาชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของอนรรักษ์ ตั้งปัญญานนท์ (2563) ได้ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการบริหารการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร พบว่า แนวทางการขับเคลื่อนการบริหารให้เกิดผลในทางปฏิบัติ มีปัจจัยสำคัญที่หน่วยงานควรความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิริยา กุลกลการ และคณะ (2563) ได้ศึกษาผลกระทบของ COVID-19 ต่อการส่งเสริมการมีงานทำ พบว่า ช่วงการระบาดของโคโรนา 2019 บางพื้นที่มีแรงงานต่างด้าวว่างงานเป็นจำนวนมาก ดังนั้น

ควรพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งควรมีการปรับปรุงตัวชี้วัดการทำงาน โดยคำนึงถึงกระบวนการทำงาน และความเป็นไปได้ ควรออกแบบโครงการด้วยความละเอียดรอบคอบ ทดลองปฏิบัติก่อนนำไปใช้จริง และทำความเข้าใจให้ตรงกันกับเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ควรบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานอื่นมากขึ้น โดยเฉพาะในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี และการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว และมุ่งเน้นการทำงานในการให้บริการที่ดีและใกล้ชิดกับประชาชน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก สรุปได้ว่า ผลกระทบของภาวะวิกฤตจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโคโรนา 2019 ที่มีต่อการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก ด้านเศรษฐกิจ ได้รับผลกระทบมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสุขภาพ และด้านสังคม ส่วนการจัดการจัดการสถานการณ์และการช่วยเหลือของรัฐในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลได้ออกมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโรคฯ สำหรับองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการในการแพร่ระบาดในครั้งนี้ มีคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัด รวมถึงส่วนราชการ และหน่วยงานต่าง ๆ โดยอำนาจหน้าที่ขององค์กรการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ คณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษฯ และหน่วยจัดการ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบริหาร

จัดการในภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อโรคในครั้งนี้ สำหรับตัวแบบในการจัดการในภาวะวิกฤตฯ ได้แก่ 1. องค์การมีการจัดระบบระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีการกำหนดหน้าที่ที่ชัดเจน 2. องค์การมีการวางแผน และการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน 3. กระบวนการภายในองค์การ มีการกำหนดรูปแบบการประสานงาน โดยมีแบ่งเป็นการประสานงานภายใน คือ ระบบกลไกการประสานงานภายในองค์กร และระบบกลไกการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ได้ดังภาพที่ 1

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นมาตรการดูแลและเยียวยาผลกระทบจากโรคโควิด 2019 มาตรการบรรเทาผลกระทบต่อประชาชนและผู้ประกอบการธุรกิจ ควรมีการกำหนดนโยบายในเรื่องของโรคระบาดที่เกิดจากสถานการณ์ไม่คาดคิด หรือโรคอุบัติใหม่ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม และเป็นการเตรียมการรับมือกับสถานการณ์เร่งด่วน ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับความปลอดภัยมากกว่าเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 2019 ที่ผ่านมา อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชนเอง ทำให้ไม่ต้องกังวลว่าจะเกิดเหตุการณ์ซ้ำแบบเดิม ถ้าเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโรคอุบัติใหม่ในอนาคต

2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นโรคระบาด หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด 2019 หรือฝุ่น PM 2.5 ทั้งที่จังหวัดเมียวดีของเมียนมาร์ที่เป็นเมืองคู่ขนานกับอำเภอแม่สอดของไทย ก็ส่งผลให้กับประเทศไทยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้น ในการควบคุมในการบริหารจัดการ ควรมีการประสานงานกันทั้งสองฝ่ายอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในช่วงวิกฤตจะต้องมีการประสานยิ่งกว่าปกติ เพื่อเป็นการประสานงานกันระหว่างทั้งสองประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการเพิ่มเติมหน่วยงานทางด้านสาธารณสุข เข้าไปร่วมในคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย-เมียนมาร์ หรือ RBC ถึงแม้ว่าคณะกรรมการชุดนี้จะดำเนินการเกี่ยวกับความมั่นคงโดยเฉพาะก็ตาม แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด 2019 ที่ผ่านมา ทำให้พบว่า หน่วยงานทางด้านสาธารณสุข มีความสำคัญอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นทางฝั่งประเทศเมียนมาร์ หรือประเทศไทยก็ตาม ดังนั้น จึงควรมีการเพิ่มเติมหน่วยงานทางด้านสาธารณสุข เข้าไปร่วมในคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย-เมียนมาร์ หรือ RBC ชุดนี้ด้วย หรือควรตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นมา โดยมีหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานสาธารณสุข ภาคเอกชน ภาคประชาชน มีกลุ่มกระเหรี่ยง KNU กับ กระเหรี่ยง DKBA ให้เข้าเป็นคณะกรรมการร่วมกัน ร่วมกันแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสาธารณสุข รวมถึงการค้าชายแดนเศรษฐกิจชายแดนด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการในภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อโรคให้มากยิ่งขึ้น เพราะในอนาคตเราไม่อาจทราบได้ว่า จะมีการแพร่ระบาดของเชื้อโรคอุบัติใหม่อีกหรือไม่ ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นด้านองค์ประกอบของหน่วยงาน การนำนโยบายหรือมาตรการของรัฐบาลไปปฏิบัติ รวมถึงประสานงานของทุกภาคส่วน จะส่งผลให้การบริหารจัดการในภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อโรคประสบความสำเร็จได้

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยควรให้บุคลากรหาประสบการณ์ทำงานในสาธารณภัย หรือทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ หรือทำงานร่วมกับบุคลากรภายนอก เพื่อสร้างเครือข่าย และเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการในสถานการณ์วิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อโรคได้ในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดการภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่อื่น ๆ ในด้านการดำเนินการป้องกันและลดผลกระทบ และด้านการเตรียมความพร้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่อื่น ๆ

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในเรื่องของการบริหารจัดการภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระหว่างประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์ เพื่อให้พบภาพรวมระหว่างทั้งสองประเทศว่า มีการบริหารจัดการภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2565). *แผนและมาตรการ Endemic การบริหารจัดการสถานการณ์โรคโคโรนา 2019 สู่โรคประจำถิ่น*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กาญจนาณัฐ ธรรมขัน. (2554). *การจัดการแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กิริยา กุลกลการ และคณะ. (2563). *ผลกระทบของ COVID-19 ต่อการส่งเสริมการมีงานทำ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จรินทร์ ลักษณวิศิษฐ์. (2565). *เศรษฐกิจในประเทศ*. สืบค้น 20 มกราคม 2565, จาก <https://www.prachachat.net/economy/news-941377>
- นฤมล อนสุนนธิ์พัฒน์ และอมเรศ กลิ่นบัวแก้ว. (2564). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐไทยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)*. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(8), 27-43.

- ปกรณ์ อุดมชนะสารสกุล. (2565). อิทธิพลของนโยบายรัฐบาลและการจัดการภาวะวิกฤตที่มีต่อ กลยุทธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคบริการในจังหวัด เชียงใหม่ ในช่วงวิกฤตของโรคระบาดโคโรนา 2019. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 13(2), 76-92.
- ปรีดา กลิ่นเทศ. (2564). การจัดการของภาครัฐในสภาวะวิกฤตกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โคโรนา 2019). *วารสาร มจร เลย์ ปริทัศน์*, 2(3), 190-199.
- ปัญญา พละศักดิ์. (2564). รูปแบบการจัดการภาวะวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในเขต เมืองจังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารวิจัยและพัฒนาสุขภาพ*, 14(2), 79-94.
- โรงพยาบาลวิชัยเวช. (2565). โควิด-19 เป็นโรคประจำถิ่นหรือยัง. สืบค้น 20 มกราคม 2565, จาก <https://vichavej-nongkhaem.com/health-info/โควิด-19เป็นโรคประจำถิ่น>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ไฟล์นำเสนอ: นโยบาย เขตพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน*. สืบค้น 20 มกราคม 2565, จาก <https://shorturl.asia/A8Lqm>
- สิรินพรรณ สุขโยพัตน์. (2560). *ต้นแบบการบริหารจัดการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- อนรรักษ์ ตั้งปณิธานนท์. (2563). แนวทางการขับเคลื่อนการบริหารการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจ พิเศษมุกดาหาร. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 7(2), 15-24.
- Korakod, T. et al. (2021). Economic and Social Rehabilitation Management Law Affected by the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Outbreak Under the Sustainable Development. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 12(12), 3061-3068.

